17/04/2019

Ο ιστορικός ναός των αγίων Θεοδώρων στην Πλατεία Κλαυθμώνος

/ Γνώμες

Πάνος Ν. Αβραμόπουλος, M.Sc Δ/χος Μηχανικός Ε.Μ.Π.

Από τα σπουδαία βυζαντινά μνημεία της Αθήνας, οι Άγιοι Θεόδωροι της Πλατείας Κλαυθμώνος, που συναρτώνται με σπουδαίες ιστορικές μνήμες. Κατά ορισμένους μάλιστα αρχιτέκτονες, οι Άγιοι Θεόδωροι αποτελούν το ιστορικότερο βυζαντινό μνημείο της πόλης. Η εκκλησία βρίσκεται ακριβώς στη θέση άλλης προϋφιστάμενης εκκλησίας, που θρυλείται πως την έκτισε η αυτοκράτειρα Ευδοκία, παράλληλα με τις άλλες εκκλησίες που είχε κτίσει. Ιδιοκτήτης της εκκλησίας αναφέρεται ο Νικόλαος Καλόμαλος, υψηλός τιτλούχος του βυζαντινού κράτους, «σπαθαροκανδιδάτος».

Η παλιά εκκλησία των Αγίων Θεοδώρων ήταν πλινθόκτιστη σε ότι αφορά την δομή της και μικρού μεγέθους. Ο σημερινός ναός των Αγίων Θεοδώρων οικοδομήθηκε τον 11-ο αιώνα. Και στον δυτικό του τοίχο διασώζεται η κτητορική επιγραφή του

1049 ή του 1065, για την οποία διχάζονται οι γνώμες των ιστορικών τέχνης.

Σε ότι αφορά την αρχιτεκτονική του τεχνοτροπία, ο ναός είναι δικιόνιος. Ο πανομοιότυπης μορφής οκταγωνικός τρούλος του, είναι κλασικού τύπου και εδράζεται αφενός μεν σε δυο κίονες ανατολικά, αφετέρου σε δυο πέσσους δυτικά. Διαθέτει παράλληλα τρείς αψίδες στην ανατολική πλευρά, εκ των οποίων η μεσαία διαθέτει τρία μονόλοβα παράθυρα και απο ένα δίλοβο οι άλλες δυο. Σε ότι αφορά τον τρούλο, εδράζεται σε δυο κίονες του ιερού και σε δυο πέσσους της δυτικής πλευράς, διαθέτοντας συνάμα δίλοβα παράθυρα. Μείζονος σημασίας από απόψεως αισθητικής, είναι και ο τρόπος δόμησης του ναού, με ισόπλευρους δόμους, στους οποίους παρεμβάλλονται κεραμικά. Αξιοθαύμαστη ακόμα είναι και η διακόσμηση με οδοντωτές ταινίες και καλαίσθητες πήλινες πλάκες, που φέρουν αραβικά ιδεογράμματα του κορανίου.

Η εκκλησία των Αγίων Θεοδώρων στα χρόνια της οθωμανικής δουλείας, ήταν ενοριακή εκκλησία. Σύμφωνα με μια εκτίμηση αποτελούσε καθολικό μονής. Στα χρόνια της εθνεγερσίας του ΄21, η εκκλησία υπέστη από τις μάχες σημαντικές ζημιές. Στα μεταπελευ-θερωτικά χρόνια και ειδικά το 1840, έλαβαν χώρα εκτεταμένες επισκευές και εργασίες αναστήλωσης, των οποίων την δαπάνη ανέλαβαν οι βασιλείς Όθωνας και Αμαλία. Αλλά και μια ευχάριστη έκπληξη ανέμενε τους συντηρητές του ναού στα 1910, όταν προέβησαν σε έρευνες σε αυτόν. Κάτω από το δάπεδό του αποκάλυψαν τάφους καθώς και ψηφιδωτά ρωμαϊκής εποχής. Το ίδιο συνέβη και το 1967, όταν επιχειρήθηκε η πλακόστρωση του δαπέδου. Υψηλής αισθητικής είναι το μαρμάρινο τέμπλο του ναού, ενώ οι τοιχογραφίες του είναι δυτικής τεχνοτροπίας. Οι Άγιοι Θεόδωροι της Πλατείας Κλαυθμώνος αποτελούν ένα σπουδαίο ορθόδοξο μνημείο της Αθήνας και για τούτο οι πιστοί και οι επισκέπτες το περιβάλλουν με την ευλάβεια και την φροντίδα τους.